

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Eusebiu Tu Pamphilu Ekklesiastikē Istoría

Eusebius <Caesariensis>

Mogvntiae, 1672

XII. Quomodo Constantinus orans in tabernaculo, victoriam adeptus est.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14478

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄

Φυγή Λικίνιου ἐξ ὀπιστίας.

Επι τούτοις ὁ τέτων ἄρχων, ἐπειδὴ τῆς
 πατρῴων οἰκείων βοήθειας στερηθέντα συ-
 νιδεν ἑαυτὸν, Φρέδον τ' ἦν αὐτῷ τὸ πλῆθος
 ἠσπασμένης αὐτῶν στρατείας τε καὶ συμμα-
 χίας, ἠτε τῶν ἁπλοῦν Θεῶν ἐλπίς τὸ μὴ πεί-
 ρασθαι ἀπὸ τῶν ἐπιπέδων, τῶν καὶ δρασμον αἰχμῶν
 ἔπιπέδων. Φεύγων δ' ἤτα διέδραμεν, ὡς ἀσφα-
 λῆτ' ἐγίνετο. Ἐθεοφιλῆς μὲν καὶ πόδας διώ-
 κων τοῖς οἰκείοις ἐκελευσθη, ὡς ἀντύχοι
 Σωτηρίας ὁ Φεύγων. ἠλπίξε γὰρ ποτε αὐτὸν Β
 σωματώδηρον οἰκακῶν ἀνείη, λῆξαι μὲν τῆς
 μακροῦς θρασυτήτος. Ἐπὶ τὸν κρίνονα δὲ
 λογισμὸν μεταβαλέσθαι τὴν γνώμην. ἀλλ' ὁ
 μὲν Φιλανθρωπίας ὑπέσθη ταῦτα διανοεῖ-
 σθαι, ἀνεξικακῶν τε ἠθέλε, καὶ νέμεν τὰ μὴ ἀξίω
 συγνώμην. ὁ δ' ἐκ ἀπέχου μοχθηρίας κα-
 καὶ δ' ἐπὶ κακοῖς Σωτηρίων, χειρόνων ἠπείθετο τολ-
 μημάτων καὶ δὴ πάλιν γούτων κακοτέχνους
 ἠπτιδύμασιν ἐφ' ἑαυτῶν ἐθροισύδωτο. ἠ δὲ
 καὶ ἐπ' αὐτῷ, ὡς ἀρα ὁ Θεὸς ἐσκήλησε τὴν
 καρδίαν αὐτῶν, παλαιῶν τυράνων ὡσαύτη
 τῶν Φαίαν.

A

CAPUT XI.

Fuga & magice artes Licinii.

Illorum vero Princeps, cum se mini-
 strorum suorum auxilio destitutum
 esse, & quas collegerat copias tam mili-
 tum quam auxiliarium, omnes evanuis-
 se cerneret; spemque in Diis quos cole-
 bat prorsus inanem esse res ipsa convin-
 ceret, fugam turpissimam inivit. Atque
 hoc modo elapsus, semet discrimine ex-
 emit: cum Imperator Dei amantissimus,
 suos confestim sequi & fugientis
 terga premere noluisse; quo scilicet
 fugiens posset evadere. Sperabat enim
 fore ut Licinius cognito tandem rerum
 suarum infelicissimo statu, à pristina au-
 dacia atque infania discederet, & ad sa-
 niozem mentem rediret. Verum Con-
 stantinus quidem pro eximia qua præ-
 ditus erat humanitate, hæc ita existima-
 bat: & injurias patienter ferre, ac licet
 non merenti veniam dare, in animum
 induxerat. At Licinius tantum abest ut
 à pristina improbitate destiterit: quin
 potius mala malis exaggerans, pejora
 in dies aggrediebatur. Quinciam ad
 magorum detestandas artes denuo
 confugiens, efferrè insolentius cepit.
 Ac de illo idem merito dici poterat
 quod de vetere illo tyranno; cor scilicet
 ipsius à Deo induratum fuisse.

C

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ΄

Ὅπως Κωνσταντῖνος ἐν σκηνῇ προσευχόμενος ἐνείκα.

Ἀλλ' ὁ μὲν τοῖς τοῖς ἐμπλέκων ἑαυτὸν, καὶ
 βαρῶν ἀπωλείας ὡθεὶ βασιλεὺς
 ἐπὶ ἑῷ δούλῳ αὐτῶν δειδῶν πολέμου
 ἀσφαλείας, τῷ αὐτῷ σωτήρι τὴν χολὴν ἀνε-
 τίθετο. Ἐμὲν αὐτῶν τὴν σκηνὴν ἐκτός καὶ πορ-
 ρωτάτω πηξάμνος ἀγνῆ δ' ἐν αὐτοῖς χρωμέ-
 νος καὶ καθαρὰ διαίτη, τῷ τε Θεῷ τὰς ἐν-
 χυὰς ἀπαίδες, καὶ αὐτὸν ἐκείνον τὸν πα-
 λαιὸν τῷ Θεῷ προσφώνη. ὃν τῆς παρεμβο-
 λῆς ἐκτός πηξάσθαι τὴν σκηνὴν, τὰ θεῖα
 πιστεύει λόγια. προσεκαρτέρει δ' αὐτῷ
 βραχεῖς, οἱ πῖσαι καὶ θεοσεβείας εὐνοία παρ'
 αὐτῷ δεδουκίμαστοί. τῶν δ' αὐτῶν σὺν-
 τῶν ἦν πράξει, καὶ εἴποτε ἄλλοτε ὡσαύτα
 ἐν πολέμῳ ὡσηματὸ συμβαλεῖν. βραδύς
 μὲν γὰρ ἦν δι' ἀσφάλειαν. Θεὸς ὁ βελή πάν-
 τα πράττειν ἠξίω. Ἐπὶ χολῆς ὁ τῷ αὐτῷ
 Θεῷ τὰς ἐκείνης ποιόμενος, πάντως περὶ
 καὶ

CAPUT XII.

Quomodo Constantinus orans in tabernaculo, victoriam adeptus est.

Licinius igitur hujusmodi scelerum
 vinculis sese ipse constringens, in
 exitii barathrum precipitè dedit. Con-
 stantinus vero cum altero prælio sibi
 opus esse cerneret, Servatoris sui cultui
 diligenter vacavit. Et crucis quidem ta-
 bernaculum fixit extra castra: ubi purè
 & castè degens, preces ad ðeum funde-
 bat; exemplo veteris illius Prophetæ,
 quem extra castra tabernaculum cõsti-
 tuisse divina testantur oracula. Aderant
 autem assidui unà cum ipso pauci qui-
 dam, fidei, pietatis ac benevolentie pro-
 bè compertæ. Atque id semper facere
 consueverat, quotiescumque certamen
 esset initurus. Neq; enim præceps erat,
 quippe qui tutiora semper eligeret. Ad-
 hæc Dei consilio cuncta gerere solitus
 erat. Porro cum sedulo atque impensè
 Deo suo supplicaret, semper Deus ei
 presentiam suam exhibere dignatus est.

D

LII

Exinde velut diviniore actus impulsu, profillire ex tabernaculo solebat: & signo ad proficiscendum dato, statim militibus imperabat ut absq; mora gladios stringerent. Qui confestim impetu in hostem facto, obvios omnes sine ullo a-tatis discrimine obruncabant; donec exiguo temporis momento parta victoriâ, tropæa de victis hostibus crexissent.

A Θεοφανείας ἐτύγγανεν εἰς ὅσπερ θεοὶ κινηθεὶς ἐμπνεύσας, τὸ σκηνῆς ἀναπηδῆσαι αὐτῆς κινεῖν αὐτὰ τὰ στρατιωτικὰ μέλη, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς ὕρας ἐπιφῶν ἀπὸ τοῦ παρεκελεύετο. οἱ δ' ἀδρόως Ἰππέδμοι, ἰσχυροὶ ἔκοπιον, ἐς ἂν τὴν νίκην ἐν ὕρας ἀκαρεῖς ἀπολαβόντες, τρέπαια καὶ ἔχθρῶν ἀντιπλήνικια.

CAPIUT XIII.

Constantini humanitas in milites captos.

Hoc modo Imperator ante pugna conflictum, & seipsum gerere, & exercitum suum institueret, etiam antea solitus erat: quippe qui Deum vite sue seper anteponeret, cunctaq; ejus nutu & consilio agere studeret; & multorum hominum caedem facere religioni duceret. Quocirca non minus hostium quam militum suorum consulebat saluti. Itaque suis victoriam adeptis præcipiebat, ut victis parcerent; utque homines nati, communis hominum naturæ meminissent. Quod si fortè militum animos obstinatos ad caedem videret, auri largitione eos reprimebat; jubens ut qui hostem vivum cepisset, certo auri pondere donaretur. Atque hanc illecebram ad salutem hominum conservandam Imperatoris excogitavit solertia. Adeo ut plurimi ex ipsis etiam Barbaris servati sint, cum Imperatoris aurum vitam ipsorum redemisset.

CAPIUT XIV.

Iterum de oratione in tabernaculo.

Hæc & alia plurima horum similia, Imperator etiam aliàs facitare consueverat. Tunc temporis verò antequam prælium confereret, seorsum in tabernaculo positus, orationibus, ut solebat, vacavit: ab omni quidem joco & delicatiori vite cultu abstinens: jejuniis verò aliisque hujusmodi exercitationibus corpus fatigans, & supplicationibus ac precibus ita Deum placans, ut benignum illum ac propitium suarum partium adiutorem haberet, eaque ageret quæ ille menti suæ suggestisset. Et Constantinus quidem Reipublicæ pervigilem curam gerebat; non magis pro suorum quam pro hostium salute vota faciens.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ.

B Φίλαθροπία πρὸς τοὺς συλλαμβανόμενους στρατιώτας.

Οἶτω μὲν δὴ βασιλεὺς ἀγεῖν ἑαυτὸν καὶ τὸν αὐτὸς στρατὸν ἐν ταῖς τῶν πολεμίων ἀδελφείαι, καὶ πάλαι ἑστέρον ἐίδειν. ταῦτ' αὐτὸν Θεὸν πρὸς τὴν ψυχῆς αἰεὶ ὑπέμνησεν. ταῖς αὐτῆς βεβλήταις πάντα πρᾶξεν ἐβέλων. ἐνλαβείας τε πῆμνρον τὸν τῶν πολεμίων ναλον. ἐνθεν ἔμαλλον τῶν οἰκείων, ἢ τῶν ἐχθρῶν πρὸς σὴληρίας. διὸ καὶ κραίστατο μάχῃ τοῖς οἰκείοις, τῶν ἀλλόθων φερόντων διαπαρήνει. μὴ δ' ἀνδράπευς ὄντας, τῆς οὐχ ἄλλης φύσεως ἐν λήθη γίνεσθαι. εἰ δὲ καὶ πρὸς τῶν ὀπιτιῶν τὰς θυμὸς ἀκαρεῖς ἔμεν, καὶ σὲ δόσει τέτες ἐχάλιν. τὸν ζωροῦτα πα τῶν πολεμίων, ὡς ἐμδρῆ χροσε πμᾶδ πρὸς ἀπὸν ὀκλή. καὶ τῆτο δὲ ἔλεαρ ἀνδρῶν σωτηρίας ἢ βασιλείας ἐνεσθαι. ὡς ἔδῃ μνελοῖ καὶ αὐτῶν ἐσθλὸν βασιλεῖον: καὶ σὲ βασιλείας τὴν ζωὴν αὐτοῖς ὄζωμεν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ.

Επι πρὸς τὸ ἐσθλὸν προσηγοῦν.

Τὰτα μὲν αἶω καὶ τῆτοις ἀδελφοῖς καὶ φίλοις, φίλα ὡς πρᾶξεν βασιλεὺς καὶ ἰσχυροὶ καὶ παρὸν τῶν ὀπιτιῶν ὁμοιωθῆσαι, ταῖς πρὸς τὸν Θεὸν εὐχαῖς τὴν χολὴν ἀνεπίθει. ραζῶντες μεν ἀτασσης καὶ πευφλητῆς διαίτης ἀλλοσερῆμνρον πρὸς τῆς κακώσεως τὸ σῶμα ἵπὸς τῶν ἐσθλῶν ταύτη τε τὸν Θεὸν ἐκείνηται καὶ ἰσχυροὶ ἐμνρον, ὡς ἀνδρῶν αὐτὸν καὶ βροπθῶν πρᾶξοιτε ταῦτα ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἐμνρον τῆς διανοίας. ἀλλ' ὁ μὲν ἀνὴρ ἐποίητο τῶν πέρτων κοινῶν φρονητῆρα. ἔμαλλον τῶν οἰκείων, ἢ τῶν πολεμίων ὑπὲρ ἀχρηματῶν σωτηρίας.